

Kdysi dávno mi Angelo Maria Rippelino řekl polonevážně, ale také polovážně: „Vy v Československu klamete svět. Tvrdíte, že je vás patnáct milionů, ale musí vás být nejméně třikrát tolik! Uvážím-li, kolik inteligence od vás odešlo před válkou a hlavně po letech 1948 a 1968, nepochopím, jak si stále udržujete svůj tvůrčí potenciál. Itálii by tak mocné exilové vlny zabily.“

Ve skutečnosti nás nezabily, ale ochromovaly. Přerušily přirozenou kontinuitu literatury. Česká literatura byla jedna, zatímco knihu bylo možné vydat třím způsobem: venku, doma oficiálně, doma neoficiálně. Možnosti vzájemné reflexe a zejména možnosti čtenářské reflexe byly pochopitelně omezené. Podle toho, jak se co komu do ruky dostalo. Změna poměrů tyto vnější bariéry radikálně zrušila. Ale jaké bariéry vytvořila tato letitá situace v čtenářském povědomí několika generací? Pro studenty, jak jsem se přesvědčil, je najednou objevem Egon Hostovský. Sice pozdě, ale přece. Josef Škvorecký díky tomu, že jeho knihy z šedesátých let mezi čtenáři stále kolovaly, je brán přirozeně jako současný spisovatel. Ale jsou jiní, o nichž se takřka nic neví anebo ví jen velmi málo, a přitom je jejich význam pro moderní českou literaturu nepominutelný. Mám na mysli třeba Miladu Součkovou.

Tak se v různých debatách zrodila myšlenka uspořádat konferenci právě na téma reflexe české literatury vzniklé v zahraničí. Sylvie Richterová měla bohuľibou představu, že bychom tuto literaturu, jak řekla, zmapovali. Ale to by bylo nad síly jedné konference. Dodnes žijí a píší čeští autoři venku, i když už nejsou v nuceném politickém exilu, a jsou to autoři významní: třeba právě Richterová, Konůpek, Drašnar, Novák, Martínek, Ulč, o Kunderovi, Linhartové, Škvoreckém a Salivarové nemluvě. A v zahraničí tvoří ještě mnozí další autoři. Co třeba Brousek, Gruša, Lustig, Fischl, Listopad, Kohout, Preisner, Krupička, v poslední době i Landsmann? Na podrobnou mapu si netroufám. Naše konference, doufám, alespoň otevřela průhled do minulých let a přinesla dost informací i podnětů pro příští reflexi. Takovou, která by konečně chápala českou literaturu druhé poloviny dvacátého století v přirozeném celku.

Antonín Jelínek

